

PROVINCIAAL
ONDERWIJS
VLAANDEREN

LEERPLAN EERSTE GRAAD

BASISOPTIE economie en organisatie

Onderwijsvorm: B-stroom

Leerjaar: tweede leerjaar

Leerplannummer: POV-2020-015

Nummer inspectie: 2020/11/4//

Inhoud

1.	Algemene inleiding	3
1.1.	Indeling van het leerplan provinciaal onderwijs basisopties	3
1.2.	Wettelijk Kader	3
1.3.	Doelgroep	3
1.4.	Uitgangspunten leerplan provinciaal onderwijs basisopties	4
1.4.1.	Het pedagogisch project is de motor van het schooleigen curriculum	4
1.4.2.	De doelen van het leerplan staan in functie van een getrapte studiekeuze	4
1.4.3.	Het leerplan legt de lat hoog	4
1.4.4.	Het leerplan garandeert ruimte voor scholen en leraren	4
1.4.5.	Samenhang tussen A- en B-stroom	5
1.4.6.	Het leerplan kwam participatief tot stand	5
1.4.7.	Het leerplan heeft een blik op de wereld buiten de school	5
1.5.	Samenhang leerplan openbaar onderwijs basisvorming en leerplan provinciaal onderwijs basisopties	6
2.	Systematiek en opbouw van het leerplan	6
2.1.	Indeling van het leerplan in rubrieken	6
2.2.	Formulering van de doelen	6
2.3.	Samenhang van het leerplandoel met de concretisering	7
3.	Situering van het leerplan basisoptie 'economie en organisatie'	7
3.1.	Samenhang met andere basisopties	7
3.2.	Lessuren	8
3.3.	Rubrieken van het leerplan	8
4.	Leerplandoelen	9
4.1.	Legende	9
4.2.	Lijst met doelen sterk gelinkt aan de eindtermen van de basisvorming	10
4.3.	Lijst met doelen basisoptie 'economie en organisatie'	11
5.	Minimale vereisten	15
5.1.	Algemene uitrusting voor de basisoptie	15
5.2.	Basisuitrusting voor de basisoptie 'economie en organisatie'	15

1. Algemene inleiding

1.1. Indeling van het leerplan provinciaal onderwijs basisopties

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur met een algemene inleiding: wettelijk kader, doelgroep, uitgangspunten leerplan provinciaal onderwijs basisopties en samenhang leerplan openbaar onderwijs basisvorming en leerplan provinciaal onderwijs basisopties.

Vervolgens wordt de systematiek en de opbouw van het leerplan besproken.

Aansluitend wordt het leerplan van de basisoptie gesitueerd, de rubrieken beschreven en de bijhorende leerplandoelen geformuleerd.

Tenslotte worden de materiële vereisten beschreven.

1.2. Wettelijk Kader

Alle scholen die subsidiëring/financiering van de overheid willen ontvangen, zijn verplicht een goedgekeurd leerplan te gebruiken.¹ De inspectie van de Vlaamse gemeenschap toetst het leerplan aan de criteria beschreven in het 'Besluit van de Vlaamse regering betreffende curriculumdossiers en leerplannen in het onderwijs (04/05/2018)' en adviseert vervolgens de minister van Onderwijs. Na goedkeuring verwerft een leerplan een officieel statuut.

Dit leerplan is, na goedkeuring, van toepassing vanaf 1 september 2020 ingevolge de progressieve uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs.

Dit leerplan heeft enkel en alleen betrekking op de basisopties en de pakketten in het tweede jaar van de eerste graad. Voor wat betreft de A-stroom kiest een leerling voor één pakket of één basisoptie van vijf uur. Voor de B-stroom kan een leerling maximaal drie basisopties of pakketten combineren die in zijn geheel tien wekelijkse lessen omvatten. (Art. 133/3 codex SO)

Uitgaande van een getrapte studiekeuze, die start met de keuze voor een basisoptie als dusdanig of in voorkomend geval de invulling via pakket, moeten de basisopties en pakketten inhoudelijk duidelijk onderscheiden zijn, zonder dat deze keuze in de eerste graad de opstroom naar de tweede graad uitsluit.²

1.3. Doelgroep

Dit leerplan is bestemd voor de leerlingen van de eerste graad B-stroom, het tweede leerjaar. Elke leerling kiest minstens één tot maximaal drie basisopties en/of pakketten die aangeboden worden door de school.

De delibererende klassenraad in het eerste leerjaar B kan evenwel beslissen om de leerling van de toegang tot een of meer basisopties of pakketten van de basisopties van het tweede leerjaar B uit te sluiten.³

¹ Artikel 15, §1, 8° Codex secundair onderwijs.

² Artikel 1, §2 BVR

³ Artikel 157/6 Codex secundair onderwijs

1.4. Uitgangspunten leerplan provinciaal onderwijs basisopties

1.4.1. Het pedagogisch project is de motor van het schooleigen curriculum

Het pedagogisch project en de visie van de school bepalen welke accenten er worden gelegd en welke keuzes er worden gemaakt bij de opbouw van het schooleigen curriculum met basisopties en pakketten.

Het leerplan provinciaal onderwijs zorgt ervoor dat de inhoud van de basisopties en de pakketten hetzelfde zijn voor alle provinciale scholen. Hoe de scholen hun curriculum vormgeven via het aanbod van basisopties en pakketten behoort tot de autonomie van de schoolbesturen en de scholen. Het leerplan vrijwaart deze invulling maximaal. Het is dan ook de school die beslist welke administratieve vakbenaming aan de basisoptie of het pakket gekoppeld wordt. De koepel POV biedt een lijst van administratieve vakbenamingen aan ter ondersteuning, waaruit de school kan kiezen.

1.4.2. De doelen van het leerplan staan in functie van een getrapte studiekeuze

De beperkte set van concreet geformuleerde doelen heeft een getrapte studiekeuze tot doel. Dit betekent dat een leerling na de eerste graad in staat is te beslissen welke opleiding hij/zij zal volgen in de tweede graad. Hierbij wordt verbredend (basisoptie) ofwel verdiepend (pakket) te werk gegaan. Via de basisoptie leert de leerling breed zijn interesses en talenten verkennen. Via het pakket wordt dieper ingegaan op een specifieke beroepstak.

1.4.3. Het leerplan legt de lat hoog

Het beheersingsniveau van elk doel wordt gekoppeld aan de taxonomie van Bloom⁴, overeenkomstig de eindtermen. Op die manier hanteren de leraren een gelijkaardig begrippenkader doorheen de basisvorming en de leerplannen voor de basisopties en pakketten.

In de basisopties en pakketten van de A-stroom legt het provinciaal onderwijs resoluut de focus op het analyseren. Daarbij passen leerlingen de procedurele kennis uit de basisvorming toe zoals wiskundige denkprocessen, onderzoeksvaardigheden en digitale vaardigheden.

In de B-stroom staat het toepassen in de concrete context van de basisoptie of de onderliggende pakketten centraal als krachtige leeromgeving om het analyseren en het reflecteren in te oefenen.

Het creëren als belangrijke vaardigheid van de 21ste eeuw komt zowel in de A- als de B-stroom aanbod. Dit is een bewuste keuze.

1.4.4. Het leerplan garandeert ruimte voor scholen en leraren

Scholen kiezen vrij welke basisopties of pakketten worden aangeboden. Het leerplan voorziet in minimumdoelen voor deze basisopties/pakketten. Hierdoor ontstaat er ruimte om zelf nog uitbreidingskeuzes te maken enerzijds via de verhoging van het beheersingsniveau van de taxonomie van Bloom, anderzijds via een verbreding of verdieping van de leerinhouden. In de concretisering van de leerplandoelen worden hiervoor ter illustratie inhouden aangeboden.

Indien een school kiest voor het aanbieden van meerdere basisopties of pakketten in de B-stroom laat het leerplan toe om voor de grootte van elke basisoptie of elk pakket een aangepaste set van leerplandoelen te selecteren. (zie legende leerplandoelen voor de B-stroom)

Tenslotte is er ook autonomie wat betreft de koppeling van basisopties/pakketten aan vakken. Uiteraard moet er met de competenties en bekwaamheidsbewijzen rekening gehouden worden.

⁴ www.expertisecentrum-kunsttheorie.nl/cms_data/bloom.pdf

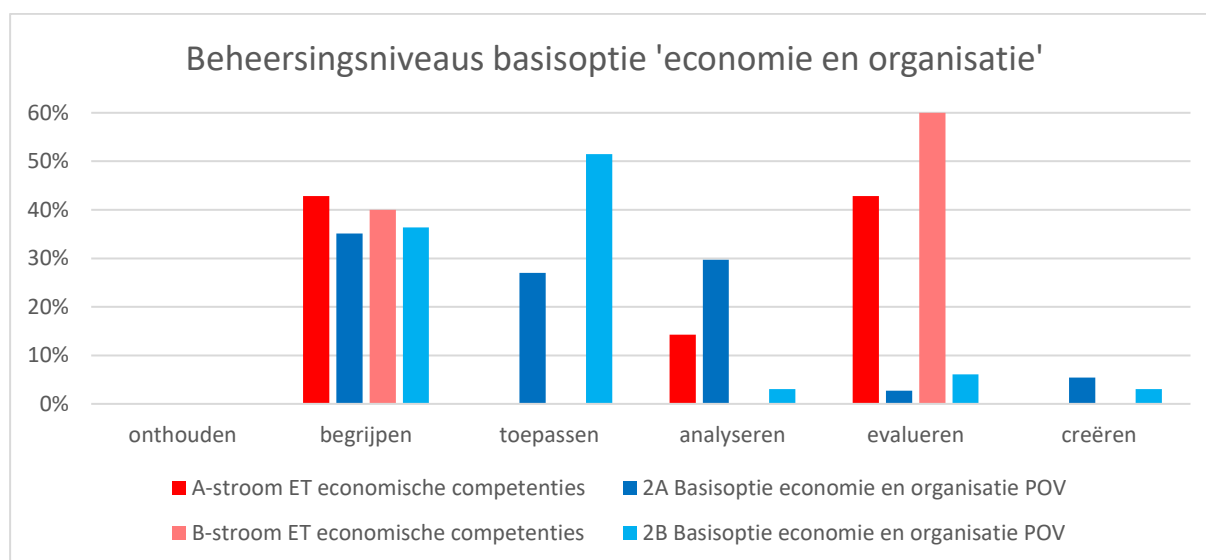
Voor POV zijn het de schoolbesturen en scholen die beslissen welke leerplandoelen aan welke vakken/vakkenclusters worden gekoppeld.

1.4.5. Samenhang tussen A- en B-stroom

Door het onderling op elkaar afstemmen van de rubrieken⁵ bestaat er een inhoudelijke samenhang tussen de leerplannen van de basisopties van A- en B-stroom zoals beschreven in 1.4.3. Binnen de A-stroom komt het onderzoekend aspect sterker aan bod en ligt het accent op analyse (beheersingsniveau: analyseren). De B-stroom vertrekt meer vanuit het toepassen (beheersingsniveau: toepassen).

Tijdens de interne validatie van de leerplannen werden de beheersingsniveaus van de basisopties vergeleken tussen de A- en de B-stroom en tussen de verschillende pakketten van eenzelfde basisoptie om gelijkgerichtheid te bewaken.

Voor de basisoptie 'economie en organisatie' werden de beheersingsniveaus ook vergeleken met de eindtermen uit de basisvorming.

1.4.6. Het leerplan kwam participatief tot stand

Het leerplan is het resultaat van een nauwe samenwerking van directies en leraren, ondersteund door de koepel POV. De directies hebben bij aanvang het concept van het leerplan vastgelegd. De doelen werden later ontwikkeld door teams bestaande uit leraren, TA's en TAC's die allen optraden als vertegenwoordigers uit de provinciale scholen. De ondersteunende rol van de koepel bestaat uit het bewaken van de vastgelegde beheersingsniveaus in de A- en B-stroom, de afstemming tussen pakketten en basisopties en tenslotte de afstemming over de basisopties heen.

1.4.7. Het leerplan heeft een blik op de wereld buiten de school

Op uitnodiging van de voorzitter van POV werden het brede werkveld en het RTC geconsulteerd met de vraag welke innovatie in het specifiek gedeelte van de opleidingen aan bod dient te komen in functie van het succesvol uitstromen van leerlingen naar het hoger onderwijs of het werkveld. Op basis van de input van de deelnemers aan de resonantiecommissie werd een eerste concrete vertaling hiervan opgenomen in het leerplan basisopties/pakketten.

⁵ Zie 2.1 Indeling van het leerplan in rubrieken

1.5. Samenhang leerplan openbaar onderwijs basisvorming en leerplan provinciaal onderwijs basisopties

Het leerplan voor de eerste graad openbaar onderwijs legt de basisvorming vast en is opgebouwd rond de 16 sleutelcompetenties die decretaal zijn vastgelegd. De eindtermen werden hierbij letterlijk overgenomen.

De leerplannen provinciaal onderwijs voor de basisopties bevatten doelen in functie van de ondersteuning van het maken van de getrapte studiekeuze en hebben derhalve een andere finaliteit dan het leerplan voor de eerste graad openbaar onderwijs basisvorming.

De leerplannen voor de basisopties bieden evenwel de kans om verder aan de slag te gaan met een beperkte set van eindtermen. Onder 4.2 worden deze leerplandoelen opgesomd.

2. Systematiek en opbouw van het leerplan

2.1. Indeling van het leerplan in rubrieken

De doelen van het leerplan worden geclusterd in rubrieken. De namen van de rubrieken zijn, waar van toepassing, gemeenschappelijk voor meerdere basisopties om de onderlinge samenhang vast te leggen. De doelen per rubriek kunnen echter verschillen per basisoptie in functie van een duidelijk onderscheid tussen basisopties en pakketten onderling.

2.2. Formulering van de doelen

De leerplandoelen worden zo eenvoudig en helder mogelijk geformuleerd. Het werkwoord beschrijft de manier waarop de leerling de kennis moet beheersen. Indien het leerplandoel een opsomming van onderliggende kennis bevat, wordt dit aangegeven na het zinsdeel 'rekening houdend met'. Het beheersingsniveau wordt vastgelegd op basis van de taxonomie van Bloom.

De volgende handelingswerkwoorden, onderverdeeld in zes categorieën, komen voor:

- **Onthouden:** De leerling onthoudt het materiaal zoals het gepresenteerd is. Het gebruikte werkwoord is herkennen.
- **Begrijpen:** De leerling voegt iets toe aan kennis (een eigen voorbeeld geven), voert een bewerking uit op kennis (een logische conclusie afleiden) of legt verbanden tussen voorkennis en nieuwe kennis (een oorzaak-gevolg relatie geven). Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: aanvullen, beschrijven, bespreken, illustreren, relaties leggen tussen, onderbouwen, onderscheiden, ordenen, toelichten, verklaren, vergelijken, verwoorden, ...
- **Toepassen:** De leerling voert oefeningen uit of lost problemen op. Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: beheren, bepalen, berekenen, demonstreren, gebruiken, hanteren, handelen, herleiden, lokaliseren, oplossen, rekenen, gedrag stellen, toepassen, uitvoeren, uitwerken, voorstellen, ...
- **Analyseren:** De leerling kan een geheel verdelen in onderdelen en bestuderen hoe de onderdelen aan elkaar en aan het geheel gerelateerd zijn en hoe ze elkaar beïnvloeden. Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: analyseren, benoemen, beschrijven, het geven van een redenering, onderscheiden, onderzoeken, ordenen, verwerken, verwoorden, ...

- **Evalueren:** De leerling kan een oordeel geven en dat oordeel onderbouwen aan de hand van criteria en standaarden. Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: beargumenteren, beoordelen, bijsturen, evalueren, maken keuzes, reflecteren, ...
- **Creëren:** De leerling bedenkt een alternatieve hypothese of een eigen aanpak om een taak uit te voeren of maakt nieuwe, originele producten. Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: produceren, zich creatief uitdrukken, ideeën genereren, creëren, ontwerpen, ...

2.3. Samenhang van het leerplandoel met de concretisering

Om het leerplandoel verder te concretiseren, te verduidelijken of af te bakenen kan er extra informatie toegevoegd onder 'concretisering'. Het leerplandoel en de concretisering worden als één onlosmakelijk geheel beschouwd.

De concretisering wordt voorafgegaan door 'zoals'. De opsomming erna wordt als illustratief beschouwd. Deze is louter richtinggevend voor de manier waarop het doel gerealiseerd kan worden.

3. Situering van het leerplan basisoptie 'economie en organisatie'

3.1. Samenhang met andere basisopties

Er is een sterke relatie tussen een aantal leerplandoelen uit de basisoptie 'economie en organisatie' en andere basisopties van de A-stroom:

- toepassen van communicatieve en sociale vaardigheden: komt aan bod in alle basisopties;
- functioneel toepassen van digitale competenties en mediawijsheid: komt aan bod in alle basisopties;
- vakterminologie op een correcte manier gebruiken: komt aan bod in alle basisopties;
- verkenning van mogelijkheden binnen het studiegebied: komt aan bod in alle basisopties;
- gezondheid, duurzaamheid en veiligheid: komt aan bod in alle basisopties.

3.2. Lesuren

Het leerplan is gericht op tien wekelijkse lesuren, verdeeld over maximaal drie basisopties of pakketten.

3.3. Rubrieken van het leerplan

Het leerplan is opgebouwd uit de rubrieken in onderstaand overzicht.

De concretisering van de rubrieken vinden we terug in de van de basisoptie.

4. Leerplandoelen

4.1. Legende

De basisopties/pakketten in de B-stroom kunnen in de scholen van het provinciaal onderwijs aangeboden worden met verschillende volumes in functie van het gekozen aantal lestijden per week in de lessentabel. Dit wordt verduidelijkt in onderstaand overzicht:

Basisvolume: 3 lesuren/week	Mediumvolume: 4 lesuren/week	Large volume: 5 lesuren/week	Extra large volume: 10 lesuren/week
<ul style="list-style-type: none">•scholen die kiezen voor deze optie realiseren ten minste:	<ul style="list-style-type: none">•scholen die kiezen voor deze optie realiseren ten minste:	<ul style="list-style-type: none">•scholen die kiezen voor deze optie realiseren ten minste:	<ul style="list-style-type: none">•scholen die kiezen voor deze optie realiseren ten minste:
de basisleerplandoelen (code 'B')	de basisleerplandoelen (code 'B')	de basisleerplandoelen (code 'B')	de leerplandoelen uit het 'large'-volume (code 'L')
	+ de leerplandoelen uit het 'medium'-volume (code 'M')	+ de leerplandoelen uit het 'medium'-volume (code 'M')	+ de leerplandoelen uit het 'extra large'-volume (code 'XL')
		+ de leerplandoelen uit het 'large'-volume (code 'L')	

Sommige basisopties/pakketten worden alleen voor het 'large'-volume en/of het 'extra large'-volume aangeboden. Voor deze pakketten werden geen basisvolumes of mediumvolumes samengesteld.

In de tabellen met de leerplandoelen worden de volgende afkortingen gebruikt:

- AL: leerplandoelen sterk gelinkt aan eindtermen van de basisvorming, te realiseren in deze basisoptie;
- LEO: leerplandoelen te realiseren indien men kiest voor het 'large'-volume van de basisoptie 'economie en organisatie';
- XLE: leerplandoelen te realiseren indien men kiest voor het 'extra large'-volume van de basisoptie 'economie en organisatie'.

4.2. Lijst met doelen sterk gelinkt aan de eindtermen van de basisvorming

Deze doelen worden gerealiseerd in alle pakketten van deze basisoptie.

Leerplandoelen		Beheersingsniveau
Rubriek: algemene doelstellingen		
AL01	De leerlingen passen de ergonomische principes toe. <u>Concretisering:</u> zoals het aannemen van een ergonomische lichaamshouding tijdens het staan of zitten of bij het heffen en tillen de principes van de rughygiëne toe te passen	toepassen
AL02	De leerlingen passen digitale vaardigheden functioneel toe. <u>Concretisering:</u> zoals digitale vaardigheden inzetten bij het onderzoeken, ontwerpen, communiceren, realiseren en creëren, bij het digitaal opzoeken en selecteren van informatie, bij het digitaal presenteren	toepassen
AL03	De leerlingen gebruiken vakterminologie op een correcte manier. <u>Concretisering:</u> zoals het gebruiken van de correcte benaming van grondstoffen, materialen, gereedschap, machines en technieken gebruikt in de sector	toepassen
AL04	De leerlingen passen sociale en communicatieve vaardigheden toe. <u>Concretisering:</u> zoals het respectvol communiceren met leraar of medeleerling, het ondersteunen van medeleerlingen tijdens groepswerk	toepassen

4.3. Lijst met doelen basisoptie 'economie en organisatie'

Leerplandoelen		Beheersingsniveau
Rubriek 1: Economie en actualiteit		
LEO01	De leerlingen geven voorbeelden van hoe je duurzaam kan consumeren. <u>Concretisering:</u> zoals lokaal aankopen, recyclage, ecologische voetafdruk, transport, voorraadbeheer	toepassen
Rubriek 2: Sociale en communicatieve vaardigheden		
LEO02	De leerlingen passen sociale en communicatieve vaardigheden toe in eenvoudige, gesimuleerde verkoopcontexten zowel schriftelijk als mondeling. <u>Concretisering:</u> zoals verkoopgesprek, telefoongesprek, e-mail, webwinkel	toepassen
LEO03	De leerlingen communiceren over de economische thema's uit de actualiteit. <u>Concretisering:</u> zoals opzoeken in krant en media	toepassen
Rubriek 3: Onderbouwende competenties		
LEO04	De leerlingen werken volgens de logische volgorde van een aangereikt stappenplan.	toepassen
LEO05	De leerlingen passen functionele administratieve vaardigheden in een eenvoudige, gesimuleerde kantoorcontext toe. <u>Concretisering:</u> zoals het ordenen van documenten, het bijhouden van een registratie, het opmaken van een eenvoudige inventaris	toepassen
LEO06	De leerlingen oefenen functionele basisvaardigheden van de kantooradministratie rekening houdend met tekstverwerkings- en presentatieprogramma's.	toepassen
LEO07	De leerlingen sturen, indien nodig, eigen werkzaamheden bij.	evalueren
LEO08	De leerlingen evalueren de kwaliteit van de opdracht volgens vooropgestelde criteria. <u>Concretisering:</u> zoals proces en productevaluatie, opsporen van eigen fouten, evaluatie aan de hand van een checklist	evalueren
Rubriek 4: Kennismaking met de beroepen en de arbeidsmarkt		
LEO09	De leerlingen vergelijken vanuit concrete contexten het profiel en de basistaken van beroepen uit de sector. <u>Concretisering:</u> zoals winkelbediende, administratief medewerker, magazijnier, logistiek medewerker, kassier, onthaalmedewerker	analyseren
LEO10	De leerlingen lokaliseren ondernemingen binnen de primaire, secundaire, tertiaire en quartaire bedrijfssectoren. <u>Concretisering:</u> zoals landbouw, diensten, profit- en non profit sectoren	toepassen

Leerplandoelen		Beheersingsniveau
Rubriek 5: De consument		
LEO11	De leerlingen passen vanuit concrete contexten, de verschillende vormen van inkomen voor een consument toe in functie van een opdracht. <u>Concretisering:</u> zoals loon, vervangingsinkomen, gift, sociale zekerheid, vermogen, toevallig inkomen	toepassen
LEO12	De leerlingen lichten vanuit concrete contexten, de verschillende vormen van investeren voor een consument toe. <u>Concretisering:</u> zoals vastgoed, beleggen, pensioensparen	begrijpen
LEO13	De leerlingen halen relevante informatie uit de loonstrook, rekening houdend met het RSZ-percentage, de bedrijfsvoorheffing en het nettoloon. <u>Concretisering:</u> zoals de gegevens aflezen op documenten	begrijpen
LEO14	De leerlingen lichten vanuit concrete contexten de begrippen consument en producent toe.	begrijpen
LEO15	De leerlingen illustreren hoe de behoeften van de consument beïnvloed worden door de actualiteit. <u>Concretisering:</u> zoals actuele trends, diversiteit in de samenleving, technologische ontwikkelingen, sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen, ecologie en duurzaamheid	begrijpen
LEO16	De leerlingen lichten toe dat zij als consument binnenlandse en buitenlandse producten kopen.	begrijpen
LEO17	De leerlingen illustreren vanuit concrete contexten de begrippen goederen, diensten en behoeften.	begrijpen
LEO18	De leerlingen passen vanuit concrete contexten de stappen van het eenvoudig koopproces toe in functie van een opdracht, rekening houdend met prijsaanvraag, offerte, bestelling, levering en factuur.	toepassen
Rubriek 6: De onderneming		
LEO19	De leerlingen illustreren vanuit concrete contexten de meest voorkomende verkoopkanalen en hun typische kenmerken. <u>Concretisering:</u> zoals winkel, onlineverkoop, markt, veiling, detailhandel, verkooppunt, branche	begrijpen
LEO20	De leerlingen herkennen vanuit concrete contexten de documenten in eenvoudige koopprocessen. <u>Concretisering:</u> zoals prijsaanvraag, offerte, bestelbon, leveringsbon, factuur	begrijpen
LEO21	De leerlingen halen relevante informatie uit documenten in eenvoudige koopprocessen. <u>Concretisering:</u> zoals de bestelbon, het kasticket, de factuur	toepassen
LEO22	De leerlingen berekenen aan de hand van relevante informatie een factuur, rekening houdend met btw-tarief, handelskorting en financiële korting en vervoerskosten, met aandacht voor de rekenvaardigheden.	toepassen

Leerplandoelen		Beheersingsniveau
LEO23	De leerlingen demonstreren aan de hand van een concreet voorbeeld de weg die goederen of diensten afleggen. <u>Concretisering:</u> zoals in een bedrijfskolom, logistieke keten	begrijpen
LEO24	De leerlingen stellen enkele logistieke activiteiten in een onderneming voor. <u>Concretisering:</u> zoals voorraadbeheer, goederenstroom, logistieke keten, transport	toepassen
LEO25	De leerlingen bepalen vanuit concrete contexten de transportmiddelen die nodig zijn om een product van bij de producent tot bij de consument af te leveren. <u>Concretisering:</u> zoals transport over water, via de weg, in de lucht, via het spoor	toepassen
LEO26	De leerlingen stellen een eenvoudige marketingmix van een onderneming uit hun leefwereld voor binnen een afgebakende opdracht. <u>Concretisering:</u> zoals voorstellen van hun favoriete onderneming aan de hand van een presentatie, sfeerbord, etalage	toepassen
LEO27	De leerlingen lichten de opbrengsten en kosten toe van een eenvoudige onderneming toe.	begrijpen
LEO28	De leerlingen berekenen winst of verlies van een eenvoudige onderneming. <u>Concretisering:</u> zoals een eenvoudig budget opstellen van een onderneming	toepassen
Rubriek 7: De overheid		
LEO29	De leerlingen omschrijven het solidariteitsprincipe in de werking van de sociale zekerheid.	begrijpen
LEO30	De leerlingen benoemen vanuit concrete contexten de herkomst van de middelen van de overheid rekening houdend met belastingen en RSZ. <u>Concretisering:</u> zoals inkomensbelasting, accijnzen, milieubelasting, vermogensbelasting, verkeersbelasting	begrijpen
LEO31	De leerlingen stellen aan de hand van voorbeelden de rol van de overheid in de samenleving voor. <u>Concretisering:</u> zoals gezondheidszorg, infrastructuur, onderwijs	toepassen
Rubriek 8: Ondernemen		
LEO32	De leerlingen ontwikkelen ondernemingszin en aandacht voor ondernemerschap tijdens een ondernemend project met aangereikte criteria. <u>Concretisering:</u> zoals een ondernemend project bestaande uit stappen: behoefte, brainstormen, plan van aanpak, resultaat voorstellen en reflecteren	creëren

Leerplandoelen		Beheersingsniveau
Rubriek 9: Dataverwerking in de economie		
LEO33	<p>De leerlingen gebruiken een aangereikt functioneel opgemaakt rekenblad om bedrijfseconomische berekeningen te maken aan de hand van eenvoudige formules die zij controleren op hun validiteit.</p> <p><u>Concretisering:</u> zoals eenvoudige facturen berekenen, eenvoudige inventaris bijhouden, eenvoudige klantenbestanden</p>	toepassen
XLE1	<p>De leerlingen gebruiken een aangereikt functioneel opgemaakt rekenblad om een beperkte set van data grafisch weer te geven.</p> <p><u>Concretisering:</u> zoals verkoopresultaten, resultaten van enquêtes</p>	toepassen
XLE2	<p>De leerlingen gebruiken een aangereikt functioneel softwarepakket om geautomatiseerd grote hoeveelheden data te verwerken.</p> <p><u>Concretisering:</u> zoals dezelfde brief sturen aan alle klanten, gegevens te ordenen, ontwerp en gebruik van sjablonen en formulieren</p>	toepassen

5. Minimale vereisten

5.1. Algemene uitrusting voor de basisoptie

De minimale vereisten verwijzen naar de basisuitrusting die tijdens elke les beschikbaar moeten zijn om de leerplandoelstellingen te kunnen realiseren. De basisuitrusting bestaat uit een leslokaal of lesruimte en het nodige didactisch materiaal.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school de infrastructuur, materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu.

Het integreren van recente of innovatieve technologieën, machines, software, databanken is belangrijk om de opleidingen up-to-date te houden.

Materialen en benodigdheden kunnen occasioneel ook geleend worden. Je kan ook gebruik maken van infrastructuur van externe organisaties zoals andere scholen, bedrijven of opleidingscentra.

5.2. Basisuitrusting voor de basisoptie 'economie en organisatie'

Basisuitrusting voor de leraar

Een leslokaal minimaal uitgerust met:

- een computer met de nodige actuele programma's en apps om de leerplandoelen te realiseren en een voldoende snelle internetverbinding;
- de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- gemakkelijk verplaatsbaar meubilair voor een flexibele klasopstelling en de mogelijkheid tot interactief werken om communicatieve werkvormen te organiseren.

Basisuitrusting voor de klasgroep

Bestaande uit:

- voldoende toegang tot computers of mobiele apparaten, met de nodige software of apps en kwaliteitsvolle internetverbinding om de leerplandoelen te realiseren;
- elke leerling heeft toegang tot een digitale rekentool;
- leerlingen hebben de mogelijkheid om digitale inhoud te printen.